

በዓል መዚ ልምዓት እቶት ክልል ትግራይ

ዝተመሓየሽ መምርሒ ምሓዝ ሃፍቲ ግብሪ ዕድኡ

ዘይፈጸመ ግብሪ ከፋሊ ቁፅሪ 10/2006

ጥቅምቲ 2006 ዓ.ም

መምርሒ ምሓዝ ሃፍቲ ግብሪ ዕድኑ ዘይፈፀመ ግብሪ ከፋሊ ቁፅሪ 10/2006

ግብሪ ዕዳ ክኸፍል ዘይከኣለ ግብሪ ከፋሊ ግብሪ ዕድኑ ሃፍቲ ብምሓዝ እቲ በዓል መዚ ኣታዊ ክግበር ኣዋጃት ኣታዊ ግብሪ፣ ኤክሳይዝ ታክስ፣ ተርን ኦቨር ታክስን ተወሳኺ እሴት ታክስን ስለዝእዘዙ፣

ኣብ ምሓዝ ሃፍቲ ሓደ ዓይነት ኣሰራርሓን ናይ ኣተረጓጎማን ስርዓት ክህሉ ስለዝግባእ እዚ በዓል መዚ ብመሰረት ኣዋጅ 210/2003 ዓንቀፅ 17 (2) ኣዋጃት ግብሪ ንምግም መምርሒታት ምውግእ ዝተወሃቦ ስልጣን እዚ ዝስዕብ መምርሒ ኣውጺኡ ኣሎ።

**ክፍሊ ሓደ
ሓፈሻዊ ድንጋጎታት**

1. ሓፂር ርእሲ

እዚ መምርሒ “ምሓዝ ሃፍቲ ግብሪ ዕድኑ ዘይፈፀመ ግብሪ ከፋሊ ቁፅሪ 10/2006” ተባሂሉ ክፅዋዕ ይኸእል።

2. ትርጉም

ኣብዚ መምርሒ ኣግባብ ኣጠቓቕማ እቲ ቃል ካሊእ ትርጉም ክህብ እንተዘይክኣሉ፣

1. “ሃፍቲ” ማለት ዝንቀሳቅስን ዘይንቀሳቅስን ንብረት፣ ገንዘብ፣ ኣእምሮዊ ንብረታት፣ ሼርን ካልኣት ገንዘባዊ ትሕዝቶ ዘለዎ ንዋትን ዝሓዘ እዩ።
2. “ንብረት” ማለት ዝንቀሳቅስን ዘይንቀሳቅስን ንብረት እዩ።
3. “ምሓዝ” ማለት ምእጋድ፣ ምክራይ፣ ምዕሻግ፣ ቀጥታ ምሻጥ፣ ቀጥታ ገንዘብ ኣታዊ ምግባርን ብሓራጅ ወይ ጨረታ ንብረት ምሻጥን ዝሓወሰ እዩ።
4. “ገንዘብ” ማለት ጥረ ገንዘብ፣ ገንዘብ መመሓላለፊ ሰነዳት፣ ዲቪደንድ ዝሓዘ እዩ።
5. “ግብሪ” ማለት ግብሪ፣ ታክስ፣ ክፍሊት ቤት ማዘጋጃ ፣ ካልኣት ቡቲ በዓል መዚ ክእከቡ ስልጣን ዝተወሃቦ እቶት መንግስቲን እዩ።
6. “ግብሪ ዕዳ” ማለት ዘይተኸፈለ ግብሪ፣ ወለድን ቅፅዓታትን ዝሓዘ እዩ።
7. “ሓላፊ” ማለት ሓላፊ ወረዳ/ከተማ ቤት ፅሕፈት ልምዓት እቶት እዩ።
8. “በዓል መዚ” ማለት በዓል መዚ ልምዓት እቶት ክልል ትግራይ ወይ ወረዳ/ከተማ ቤት ፅሕፈት ልምዓት እቶት እዩ።

9. "ኮምቴ" ማለት ብመሰረት ዓንቀፅ 6 እዚ መምርሒ ዝጣየሽ ግዝያዊ ኮምቴ እዩ።

3. አገላልፃ ዖታ

አብዚ መምርሒ ብተባዕታይ ዖታ ዝተገለፀ ኩሉ ንኣንስታይ ዖታ እውን ተፈፃሚ ይኸውን።

4. ወሰን ተፈፃሚነት

እዚ መምርሒ አብ ልዕሊ ግብሪ ዕድኡ ዘይተዋፀኦ ናይ ክልልና ከፋሊ ግብሪ ተፈፃሚ ይኸውን።

5. መትከል

1. ናይ ክልልና ግብሪ ከፋሊ ዝግብኦ ግብሪ ብእዋኑ ኣታዊ እንተዘይገይሩ ንምክፋል ፍቓደኛ እንተዘይኮይኑን ሃፍቲ ተታሒዙ ኣታዊ ይግበር።
2. ዝትሓዝ ሃፍቲ ንግብሪ ዕዳ ተመጣጣኒ ክኸውን ይግባእ። ተመጣጣኒ ሃፍቲ እንተዘይሃልዩ ግና ዝተረኸበ ሃፍቲ በዓል ዕዳ ይትሓዝ።

6. ምጥያሽ ኮምቴ

1. ካብዚ ንታሕቲ እቲ ኮምቴ እናተብሃለ ዝፀዋዕ ግዝያዊ "ኮምቴ ምሓዝ ሃፍቲ ግብሪ ዕድኡ ዘይከፈለ ግብሪ ከፋሊ" ሓላፊ የጣይሽ።
2. አብዚ ዓንቀፅ ንኡስ ዓንቀፅ 1 ዝጣየሽ ኮምቴ ናይዞም ዝስዕቡ ኣካላት ተዋፅኦ ክኸውን ይግባእ።

ሀ. ሰራሕተኛ በዓል መዘ. (ዓቃቢ ሕጊ እንተሃልዩ ይምረፅ)

.....ሓደ መተሓባበሪ

ለ. ሰራሕተኛ በዓል መዘ. ....ሓደ ፀሓፊ

ሐ. ካብ ወረዳ/ከተማ ምምሕዳር .....ሓደ ኣባል

መ. ፖሊስ.....ሓደ ኣባል

ረ. ካብ ቤት ፅሕፈት ትልምን ፋይናንስን ወረዳ/ከተማ.....ሓደ ኣባል

ሰ. ቤት ምክሪ ንግድን ዘርፊ ማሕበራትን(አብ ዘለወን ወረዳ/ከተማ)ሓደ ኣባል

3. አብዚ ዓንቀፅ ንኡስ ዓንቀፅ 2 ካብ ዝተገለፁ ኣባላት ኮምቴ 4^ተ ኣባላት እንተተረኺቦም እቲ ኮምቴ ስርሓቲ ይፍፀም።

4. እቲ ኮሚቴ ንዝህበዎ ውሳኔታት ብኣብዝሓ ድምዒ ዝውሰን እንትኹን ማዕረ እንትኹን ድማ መተሓባበሪ እቲ ጉጅለ ወሳኒ ድምዒ ይህልዎ።

7. ስልጣንን ተግባርን እቲ ኮሚቴ

1. ብምክንያት ዕዳ ግብሪ ሃፍቲ ግብሪ ከፋሊ ምሓዝ፤ ምሕራጅ ወይ ምጭራት ገንዘብ እንተኹይኑ ድማ ቀጥታ ኣታዊ ምግባር።
2. ሃፍቲ ንምሓዝ ዝሕግዙ ኣካላት ከምኒ ፖሊስ፣ ቀበሌ ምምሕዳር፣ መዘጋጃቤትን ካልኣትን ምፅዋዕን ክትሓባበሩ ምግባርን።
3. ንዝትሓዝ ዝንቀሳቐስ ሃፍቲ መኻዝን እንተድሊ ምድላው፣ ተረካቢ ምግባር፣ ኣድላዪ ክንክን ምግባርን ሓላዊ ምምዳብ፤ ዘይንቀሳቐስ ሃፍቲ ድማ ጉድኣት ከይበፅሖ ኣድላዪ ቁፅፅር ዝገብር ሓላዊ ምምዳብ።
4. ንሓራጅ ወይ ጨረታ ዝወፀ ሃፍቲ ተሳተፍቲ ኣፍልጦ ክህልዎም ምእንታን ኣብ ስራሕ እዋን ንክሪኢዎም ክፍቲ ምግባር።
5. ናይ በዓል መዚ ሰራሕተኛ ወይ ሓላፊ ኣብ ዝግበር ናይ ሓራጅ ወይ ጨረታ ከይሳተፍ ይቆፃፀር።
6. ብምክንያት ዕዳ ግብሪ ሃፍቲ ግብሪ ከፋሊ ኣብ ምሓዝ ዘድልዩ ካልኣት ተግባራት ይፍፅሙ።

ክፍሊ ክልተ

ኣተሓሕዛ ሃፍቲ ግብሪ በዓል ዕዳ

8. ሃፍቲ ንምሓዝ ዝውሃብ መጠንቀቕታ

1. ግብሪ ከፋሊ ግብሪ ውሳኔ መፍለጢ ካብ ዝበፅሖ ወይ ጥርፃን ሰማዒ ኮሚቴ ውሳኔ ካብ ዝሃበሉ ግዜ ኣብ ውሽጢ ሳላሳ መዓልቲ ግብሩ እንተዘይከፈሉ ወይ ናብ ግብሪ ይግባኣኒ ሰማዒ ጉባኤ ይግባኣኒ እንተዘይሉ፣ ግብሪ ይግባኣኒ ሰማዒ ጉባኤ ውሳኔ ካብ ዝሃበሉ ዕለት ኣብ ሳላሳ መዓልቲ ናብ ቤት ፍርዲ ይግባኣኒ እንተዘይተሓቲትሉ ወይ ናይ ቤት ፍርዲ ናይ መወዳእታ ውሳኔ ድሕሪ ምሃቡ ግብሪ ክኸፍል እንተዘይኪኢሉ ሃፍቲ ተታሒዞ እቲ ግብሪ ኣታዊ ከምዝግበር ናይ ሳላሳ መዓልቲ መጠንቀቕታ ይውሃቦ።
2. ኣብዚ ዓንቀፅ ንኡስ ዓንቀፅ 1 መሰረት ዝውሃብ መጠንቀቕታ እንተወሓደ እዞም ዝስዕቡ ክሕዝ ይግባእ።

ሀ. ናይ ግብሪ ውሳኔ መፍለጢ ንግብሪ ከፋሊ ዝበፀሐሉ ዕለትን መፍለዩ ቁፅሩን፤

ለ. ካብቲ ከፋሊ ግብሪ ዝድለ ዕዳ ፍረ ግብሪ፣ ወለድ፣ መቐፃዕቲ ተነፂሩ ይቐመጥ፤

ሐ. ሃፍቲ ንምሓዝ በቲ በዓል መዚ ዝወፅእ ወፃኢ እውን ካብቲ ሃፍቲ ዝሸፈን ምዃኑ፤

3. ብመሰረት ኣብዚ ዓንቀፅ ንኡስ ዓንቀፅ 1 ዝውሃብ መጠንቀቕታ ንከፋሊ ግብሪ ውልቀ ሰብ ወይ ትካል ብኣካል ንባዕሉ ወይ ንወኪሉ ወይ ንሰራሕተኛኡ ወይ ኣካለ መጠን ንዝበፀሐ ቤተሰቡ ብምሃብ ወይ ብኣድራሽኡ ብሓደራ ደብዳቤ ክበፀሐ ብምግባር ወይ እዞም መማረፅታት ዘይከኣሉ እንተኾይኖም ኣብ ንግዲ ስርሑ ወይ መንበሪ ገዝኡ ኣብ ዝርእ ቦታ ብምልግፍ ክበፀሐ ይግበር።
4. ኣብዚ ዓንቀፅ ንኡስ ዓንቀፅ 3 ግቡእ ፃዕሪ ተገይሩ ክበፀሑ ዘይከኣለ መጠንቀቕታ ከምዝበፀሐ ተቐፂሩ ሃፍቲ ግብሪ በዓል ዕዳ ይትሓዝ።
5. መጠንቀቕታ ዝቐበል ወይ ዝርከብ ሰብ መጠንቀቕታ ዝተቐበለ ንምዃኑ ሽሙን ዝተረከበሉ ዕለትን ብምፅሓፍ ከምኡ እውን ምስ በዓል ዕዳ ግብሪ ዘለዎ ርክብ ዝምድና ብምንፃር ፊርማን፣ ማህተምን(ትካል) ኣብቲ ቅዳሕ ክዕርፍ ኣለዎ።

9. ፍሉይ ኩነታት

1. ኣብዚ መምርሒ ዓንቀፅ 8 ዝተገለፀ እንተሃለወ እውን ግብሪ ከፋሊ ግብሪ ውሳኔ ምስበፀሐ ወይ መጠንቀቕታ ሃፍቲ ምሓዝ ምስበፀሐ ሃፍቲ ንምሓዝ ዘተፃናቕፉ ሰራሕቲ ዝፈፀመ ወይ ክፍፅም እንተፈቲኑ መጠንቀቕታ ምሓዝ ሃፍቲ ምሃብ ከየድለየ ወይ ናይ መጠንቀቕታ ምሓዝ ሃፍቲ ግዘ ምፅባይ ከየድለየ ሃፍቲ ክትሓዝ ኣለዎ።
2. ቅድሚኒ ውሳኔ ግብሪ ምውሃቡ ንግብሪ ኣተኣኻኸባ ዘተፃናቕፍ ብቐፅ ምክንያት እንትህልን ህፁፅ ኩነታት እንትፍጠርን ናይ ግብሪ ከፋሊ ባንኪ ሒሳብ ክእገድን ፋይናንሳዊ ምንቕስቓስ ክሕብርን ናብ ባንኪ ትእዛዝ ክፅሓፍ ይኸእል። እዚ ትእዛዝ ዝውሃብ ንምውሳኔ ዝሕግዝ ግልፂ መረዳእታ ንምርካብ ጥራሕ እዩ።
3. ኣብዚ ዓንቀፅ ንኡስ ዓንቀፅ 2 ዝተወሃበ ናይ መኣገዲ ትእዛዝ እቲ በዓል መዚ ኣብ ዓሰርተ መዓልቲ ውሽጢ ኣብ ቤት ፍርዲ ወሲዱ ክፅድቕ ኣለዎ።

10. ሃፍቲ ቅድሚያ ምትሓዙ ዝውሰድ ስጉምቲ

1. በዓል መዚ ቅድሚያ መጠንቀቓታ ሃፍቲ ምሓዝ ምሃቡ ይኹን ድሕሪኡ ግብሪ ከፋሊ በዓል ዕዳ ዘለዎ ሃፍቲ የፅንዕ።
2. ኣብዚ ዓንቀፅ ንኡስ ዓንቀፅ 1 ዝግበር መፅናዕቲ ናይ ግብሪ በዓል ዕዳ ሃፍቲ፣ በዝሒ፣ ዝርከበሉ ቦታ፣ ዝርከበሉ ኩነታት፣ ብውሕስና ዝተተሓዘ ወይ ዘይተተሓዘ ምጻኑ፣ ኩነታት ዋንነት፣ ኣብ መን ኢድ ከምዝርከብ፣ ካብቶም ዘይትሓዙ ሃፍቲ ምጻኑን ዘይምጻኑን ካልኦትን ዝመሳሰሉን ብዝፈሊ መልክዕ ክኸውን ኣለዎ።

11. ሃፍቲ ምእጋድ

1. ኣብዚ መምርሒ ዓንቀፅ 8 ብዝተገለፀ መሰረት መጠንቀቓታ በዒሕዎ ግብሪ ዕድኡ ክኸፍል ዘይከኣለ በዓል ዕዳ ሽዑ ንሽዑ ሃፍቲ ከይሸየጥ፣ ከይልወጥ፣ ናብ ሳልሳይ ወገን ከይመሓላልፍ፣ ካብ ናይ ሓባር ብፅሒት ከይኸፈሎ ወይ ድማ ኣብ ካሊእ ሰብ ዝነበረ ሃፍቲ ከይኸፈሎ ብዓቃቢ ሕጊ ወይ እንተዘይሃልዩ ብሓላፊ ይእገድ።
2. ኣብዚ ዓንቀፅ ንኡስ ዓንቀፅ 1 ብዝተቀመጠ መሰረት ዝውሃብ መእገዲ እንተወሓደ ደብዳቤ ቁፅሪ፣ ዝፀሓፈሉ ግዘ፣ ሃፍቲ ዝእገደሉ ዘሎ በዓል ዕዳ ምሉእ ሽምን ናይ ግብሪ ከፋልነት መለለዩ ቁፅርን፣ ዝእገድ መጠን ሃፍቲ፣ እቲ መእገዲ ዝተቐበለ ሰብ ምሉእ ሽምን ፊርማን መእገዲ ምክንያት ብሓዲሩን ክሕዝ ኣለዎ።
3. ሃፍቲ ናይ ምምዝጋብ ስልጣን ዘለዎ ኣካል፣ ባንኪ ወይ ክፍሊት ዝፍፅም ወይ ሃፍቲ ዘመሓላልፍ ካሊእ ሰብ መእገዲ ካብ ዝበፀሐ ኣብ ውሽጢ ሰለስተ መዓልቲ ዝተኸበረ ምጻኑ ምላሽ ከህብ ኣለዎ።
4. እግድ ዝፍፅም ሰብ ሃፍቲ ብምእጋዱ ዝበፅሕዎ ወፃኢታት እንተሃልዩምን ብመረዳእታ እንትረጋገፁን ካብቲ ዝተተሓዘ ሃፍቲ ይከሓሱ።

12. ዘይትሓዝ ሃፍቲ

1. ካብዚ ንታሕቲ ዝተዘርዘሩ ሃፍትታት ብግብሪ ዕዳ ምኽንያት ኣይትሓዙን።

ሀ. ንግብሪ ብዓል ዕዳን ቤተሰቡን ዕለታዊ መገልገሊ ዝኾኑ ክዳውንቲ፣ ምግቢ መብሰሊ ዝኾኑ ናይ ገዛ ኣቕሕት፣ ፍርጅ፣ ተሌቭዥን፣ ዓራት ከምኡ እውን ኣንሶላ፣ ፍርናሽ ትርኣስን ኮበርታን፣

ለ. ንዕለታዊ ስራሕቲ ሞያ ኣድለይቲ ዝኾኑ ኣቕሕት፣

ሐ. ብዓል ዕዳ ግብሪ ብስራሕቲ ሕርሻ ዝመሓደር እንተኾይኑ ሓደ ዕምዲ ብዕራይ፣ ክልተ ኣላሕም ምስ ካብ ዓመት ንላዕሊ ዘይገበረ ምራኽን፣ ሓደ ፈረስ፣ ሓንቲ በቕሊ፣ ሓንቲ ኣድጊ፣ ውልቀ ሓረስታይ ንሕርሻኡ ዝጥቀሙሎም ባህላዊ ናውቲ ሕርሻ ኩሎም፣ ንሕርሻኡ ክውዕል ዝተገዘአ ተመጣጣኒ መዳበርያ፣ ንሕርሻ ቦትኡ ዝኣክል ዘርኢ ዘገልግል ዝኾነ ዓይነት ፍርያት፣ ንሕርሻ ዘገልግሉ ኬሚካላትን ካልኦት ፍፁም ኣድለይቲ ዝኾኑ ነገራትን፣

መ. ንግብሪ ብዓል ዕዳን ንቤተሰቡን ንሰለስተ ወርሒ ዝኾን መተሓዳደሪ ገንዘብን ንዕለታዊ ምግቡ ጠቓሚ ዝኾን ቀለብን፣

ረ. ግብሪ ብዓል ዕዳ ካብ ጡረታ ዝረኽቦ ገንዘብ ከምኡ እውን ብዓል ሓዳር ንብዓል ሓዳሩ ድሕሪ ፍትሕ ንቐለብ ዝኸፍሎ ገንዘብ፣

ሰ. ኣብ ሰደቓ ሀ ካብ ግብሪ ነፃ ዝተገበሩ መጠን ኣታዊ ከይሓለፈ ሰራሕተኛ ዝረኽቦ መሃያ ወይ ዝኾነ ኣብ ዝተወሰነ ዝርከብ ኣታዊ፣

ሸ. ቃልኪዳን ቀለበት ወይ መዳልያ ወይ ኒሻን፣

ቀ. ከይእገድን ከይኸበርን ብካልኦት ሕግታት ዝተከልኸለ ሃፍቲ፣

2. ግብሪ ውሳኔ ምስ በፅሖ ወይ ምሓዝ ሃፍቲ ንምትዕንቓፍ ዝኾነ ኣብዚ ዓንቀፅ ንኡስ ዓንቀፅ 1 ለ፣ ሐን ሸን ካብ ምሓዝ ነፃ ዝኾኑ ነገራት ዝገዘአ ግብሪ ከፋሊ ካብ ምሓዝ ነፃ ኣይግበርሉን።

13. ሃፍቲ ምሓዝ

1. ኣብዚ መምርሒ ብዓንቀፅ 11 መሰረት ሃፍቱ ዝተኣገደ ሰብ ግብሪ ዕድኡ ሽዑ ንሽዑ ክኸፍል እንተዘይከኡሉ ወይ ኣከፋፍላ ስምምዕነት ግብሪ ዕዳ እንተዘይተገይርሉ እቲ ዕዳ ሃፍቱ ብምሓዝ ኣታዊ ይግበር።

2. ዝኾነ ዝንቀሳቀስ ንብረት ዝትሓዝ ኣብ ግብሪ ብዓል ዕዳ ኢድ ወይ ሳልሳይ ወገን ዝርከብ እቲ ብዓል መዚ ተረኪቡ ኣብ ዝተዳለወ መኻኸዝን ብምቕማጥ ይኸውን።
3. ኣብዚ ዓንቀፅ ንኡስ ዓንቀፅ 2 ዝግበር ርኽክብ እቲ ኮምቴ በዚ ዝሰዕብ ስነ-ስርዓት መሰረት ይፍፅም፣
  - ሀ. ነቲ ንብረት መኻኸዚ ቦታ፣ ኣድላይ እንትኸውን ሓላዊ፣ ዝርዝር ንብረትን ዝሰርሖም ስራሕትን ዝምዝግበሉ መዝገብ፣ ቁልፍን ካልኣት ነቲ ስራሕ ኣድለይቲ ዝኾኑ ኣቕሑትን የዳሉ፣
  - ለ. ሓገዝ ብዓል ሞያ ዘድልዮም ከምኒ ዝኸበሩ መዓድናት፣ ኬሚካላት፣ ናይ ኤሌክትሮኒክስ፣ ዘይምዝገቡ ዓበይቲ ማሽነሪታትን ካልኣትን ይፈሊ፣
  - ሐ. ምስ ንብረት ግብሪ ብዓል ዕዳ ዝተሓወሱ ናይ ካልእ ሰብ ንብረት እንተሃልዩ ይፈሊ፣
  - መ. እቲ ኮምቴን እምብተኛ እንተዘይኮይኑ ግብሪ ብዓል ዕዳን ከምኡ እውን ኣድላይ እንትኸውን ሰብ ሞያ ኣብ ዝተረኸቡሉ ንብረት ብዓል ዕዳ ናብ ዝርከበሉ ቦታ ብምኻድ ሕድሕድ ንብረት ኩነታቱ እናፈለኻ ብምምዝጋብ ተፈራሪምካ ምቕባል።
  - ረ. ብቐሊሉ ዝበላሸው ንብረት እንተሃልዮም ብምፍላይ ብመሰረት ናይዚ ዓንቀፅ ንኡስ ዓንቀፅ 5 የፈፅም።
  - ሰ. እቲ ኮምቴ መጠንን ዓይነትን እቲ ንብረት ፈልዩ ቆጂሩ ምስተቐበለ ብጥንቃቄ ኣብቲ ዝተመደበሉ ቦታ ክቕመጥን ክዕሸግን ይገብር።
  - ሸ. ንብረት ኣብ ዝሕዘሉ እዋን ዝረኸቦ ዘይሕጋዊ ንብረት ከም ብኮንትሮባንድ ዝተረኸበ፣ ነተጉቲ ነገራት፣ እፅን ካልኣትን ንዝምልከቶ ኣካል የፍልጥ።
4. ዝኾነ ዳታ ናይ ምሓዝ ዓቕሚ ዘለዎ መሳርሒ እንትተሓዝ ኣብ ውሽጡ ዘሎ ዳታ እንታይ ምኻኑ ክፍለን ክምዝገብን ምስተገበረ እቲ ንብረት ቅድሚያ ምሕራጽ ወይ ምጭራቱ ናብ ካሊእ ዲስክ ክዛወር ኣለዎ።
5. እቲ ዝተትሓዘ ንብረት ብቕልጡፍ ዝበላሾ፣ በስቢሱ ዋግኡ ዝጠፍእ ወይ ንሓለውኡ ዘድሊ ወፃኢ ካብቲ ናይቲ ኣቕሓ ዋጋ ዝበልፅ እንተኾይኑ ብዓል መዚ ሽዑ ንሽዑ ብቐጥታ ክሸጦ ይኸእል።

6. እቲ ዝትሓዝ ንብረት ኣብ ግራት ዝርከብ ዝራእቲ፣ ፍረምረ፣ ቆፅላመፅሊ ወይ ቀዋሚ ተኸሊ እንተኾይኑ ኣብቲ ቦታ ዝተትሓዘ ምዃኑ ዝገልፅ ምልክታ ብምልጣፍ ይኸውን።
7. ኣብዚ ዓንቀፅ ንኡስ ዓንቀፅ 6 ዝተኸበረ ንብረት በዓል ዕዳ ከፋሊ ግብሪ ፍቓደኛ እንተኾይኑ ዝራእቲ ክዓዕድን ዓውዲ ከኸይድን፣ ፍርያት ፍረምረ፣ ቀዋሚ ተኸልን ቆፅላመፅልን ክእክብን ብምግባር ናብቲ በዓል መዚ ከረክቦ ምግባር ይክኣል እዩ።
8. ክትሓዝ ዝተኣዘዘ ሃፍቲ ኣብ ግብሪ ብዓል ዕዳ ኢድ ዘይኣተወ ካብ ካልኣት ሰባት ዝሕተት እንተኾይኑ ብዓል መዚ ካሊእ ግልፂ ዝኾነ ትእዛዝ እስካብ ዝህብ ኣብ ኢዱ ዝርከብ ሰብ እቲ ሃፍቲ ንብዓል ዕዳ ግብሪ ወይ ንካሊእ ሰብ ንክይምሓላለፍ ይእግድ፣
9. ዝትሓዝ ንብረት ብዓል ዕዳ ግብሪ ምስ ካልኣት ሰባት ብሓባር ዝጥቀሙሉ እንተኾይኑ ናይ ምሓዝ ወይ ምክባር ስርዓት ዝፍፀም ብፅሒቲ ንኻልእ ሰብ ኣሕሊፉ ከይህብ፣ ከይሸይጥ፣ ብውሕስና ከይትሕዝ ወይ ብዝኾነ መልክዑ ከየመሓላለፍ ብምእጋድ ይኸውን።

14. ሃፍቲ ሳልሳይ ወገን ምምላስ

ኣብ ዝተትሓዘ ሃፍቲ ግብሪ በዓል ዕዳ ናይ ሳልሳይ ወገን ሃፍቲ እንተሃልዩ እቲ ሰብ ኣብ ዝመፅሉ እዋን መረዳእትኡ እናረጋገፅካ ሃፍቱ ይምለሰሉ። እቲ ሃፍቲ እንትምለስ ዝተወሰደ ምዃኑ ዘረድእ መረዳእታ ተሰኒዱ ክቕመጥ ኣለዎ።

15. ዝተትሓዘ ሃፍቲ ዝልቀቐሉ ኩነታት

እቲ ሃፍቲ ንኸትሓዝ ወይ ክኸበር ምክንያታት ዝኾነ ግብሪ ዕዳ ከምኡ እውን እቲ ሃፍቲ ክትሓዝ ወይ ክኸበር ዝወፀኦ ወፃኢ ብምልኡ ዝተኸፈለ እንተኾይኑ ወይ ግብሪ ዕዳ ዝተሰረዘ ወይ ዝተመሓረ እንተኾይኑ ሽዑ ንሽዑ ሃፍቲ በዓል ዕዳ ይልቀቕ።

16. ኣብ ዝተትሓዘ ሃፍቲ ዝቐርብ ጥርዓን ምምርጫ

1. ግብሪ በዓል ዕዳ ሃፍተይ ብዘይ ኣግባቡ እዩ ተታሒዙ ኢሉ ብፅሒቱ ጥርዓን ብምቕራብ ክምርመረሉ ክገብር ይኸእል እዩ።

- 2. እቲ ዝተታሓዘ ሃፍቲ ዋንነት ናተይ እዩ ወይ ኣቐዲመ ብውሕስና ኣኸቢረዮ እዩ ዝብል ሰብ ብፅሑፍ ጥርግን ኣቕሪቡ ውሳኔ ክረክብ ይኸእል።

17. ኣብ ኢድ ካሊእ ሰብ ዝርከብ ሃፍቲ ንምቅባል ዘይከኣለሉ ኩነታት

በዓል መዚ ኣብዞም ዝሰዕቡ ኩነታት ኣብ ኢድ ካሊእ ሰብ ዝርከብ ሃፍቲ ክሕዝ ኣይኸእልን፤

- 1. እቲ ሃፍቲ ኣቐዲመ ብውሕስና ወይ ብቤት ፍርዲ ዝተኸበረ እነተኸይኑ፤
- 2. እቲ ካሊእ ሰብ ብመሰረት ፍትሃብሄር ሕጊ ዝበሰለ ናይ ምክሕሓስ ሕቶ (set off) እንትህልዎ፤
- 3. ሃፍቲግ ብሪ በዓል ዕዳ ኣብ ኢዱ ዝርከብ ሰብ እቲ ሃፍቲ በዓል መዚ ንኸረክብ ወይ ንክኸፍል ዘይግደድ ምዃኑ ሕጋዊ ምክንያት ዘለዎ ምዃኑ ብምግላፅ ፍቓደኛ እንተዘይኮይኑ እሞ እቲ ምክንያት በዓል መዚ ተቐባልነት እንተዘይረኽቡ እቲ በዓል መዚ ኣብ ቤት ፍርዲ ክሰራ ብምቕራብ እቲ ሃፍቲ ክርከብ ይኸእል።

ክፍሊ ሰለስተ

ዝተትሓዘ ሃፍቲ ግብሪ በዓል ዕዳ ኣታዊ ምግባር

18. ገንዘብ

- 1. እቲ ኮምቴ ኣብ ዝኾነ ቦታ ዝረኸቦ ናይ ግብሪ በዓል ዕዳ ገንዘብ በቲ ዝሕተት ግብሪ ኣርእስቲ መሰረት ናብቲ ናይ በዓል መዚ ሒሳብ ክኣቱ ይገብር።
- 2. ኣብ ባንክታት፣ ፋይናንሳዊ ትካላት ወይ ካሊእ ሰብ ዘሎ ናይ ግብሪ በዓል ዕዳ ገንዘብ ወይ ብገንዘብ መልክዕ ዝኸፈል ነቲ ባንኪ፣ ፋይናንሳዊ ትካል ወይ ካሊእ ሰብ ናይ በዓል መዚ ሒሳብ ቁፅሪ ተሓቢሩ ኣታዊ ክገብር ይእዘዝ።
- 3. ብንኡስ ዓንቀፅ 1ን 2ን ኣታዊ ናይ ዝተገበረ መጠን ገንዘብ ነቲ ኣታዊ ዝገበረ ሰብ ንመረዳእታ ክሕግዞ ደብዳቤ ይፅሓፈሉ።

19. ዝኸበሩ መዓድናት

- 1. ዝተትሓዘ ኣልማዝ ወይ ወርቂ ካብ ዝተትሓዘሉ ዕለት ኣብ ውሽጢ 15 ተኸታታሊ መዓልታት ናብ ንግዲ ባንኪ ኢትዮጵያ ብቐጥታ ብምሻጥ ገንዘብ ናብ ባንኪ ሒሳብ ቁፅሪ በዓል መዚ ኣታዊ ይግብር።

2. ካልኦት መዓድናት ንዝንቀሳቆስ ንብረት ብዝኸየድ ስርዓት መሰረት ተሸይጦም ኣታዊ ይኾኑ።

20. ኣእምራዊ ሃፍቲ

ኣእምራዊ ሃፍትታት በዓል ዕዳ ግብሪ ከም ናይ ማሃዳይነት መሰል (patent right)፣ ቅዳሕ መሰልን (copy right) ካልኦት ተዛመድቲ መሰላትን በዓል መሰል ይጥቀሙሉ ብዝነበረ መልክፅ ገንዘብ ብምእካብ ግብሪ ኣታዊ ይኸውን።

21. ዝተተሓዘ ንብረት ግብሪ በዓል ዕዳ ምሻጥ

1. ግብሪ በዓል ዕዳ ንብረቱ ድሕሪ ምትሓዙ እውን ዝወፁ ወፃኢታትን እቲ ዝተወሰነ ግብርን ክኸፍል እንተዘይኪኢሉ ንብረቱ ብሓራጅ ወይ ጨረታ ተሸይጦ እቲ ግብሪ ኣታዊ ይግበርን ወፃኢ ይሸፈንን።
2. እቲ ኮምቴ ዓይነት ንብረት፣ ዘለዎ ቦታ፣ ዝወፅእ ወፃኢ፣ ኩነታት እቲ ንብረትን ካልኦትን ኣብ ግምት ውሽጢ ብምእታው ሜላ መሸጣ ብሓራጅ ወይ ጨረታ ክኸውን ይውሰን።
3. ዝተተሓዘ ንብረት ካብ ሓደ ንላዕሊ እንተኾይኑ ፀገም ዝፈጥር ወይ ፍሉይ ኩነታት እንተዘይሃልዩ ብሓደ ሻዕ ይሕረጅ ወይ ይጫረት።

22. ንብረት ምግማት

1. እቲ ኮምቴ ብበዓል ሞያ ወይ ባዕሉ ዋጋ ዝተተሓዘ ንብረት ግብሪ በዓል ዕዳ ይግምት።
2. ሓላፊ እቲ ዝተወሃበ ግምት ዋጋ ተጋኒኑ ከይኸውን ብምርግጋፅ የፅድቆ።
3. በዚ ዓይነት ዝተገመተ ዋጋ ናይ ሓራጅ ወይ ጨረታ መበገሲ ዋጋ ይኸውን።

23. ሓራጅ ወይ ጨረታ ምቅላሕ

1. ብምኸንያት ግብሪ ዕዳ ዝተተሓዘ ንብረት ብሓራጅ ወይ ጨረታ ዝሸየጥ ፈለማ ህዝቢ ኣብ ዝሪኦ ምልክታ ብምልጣፍ ወይ ኣብ ሰፊሕ ሽፋን ዘለዎ ጋዜጣ፣ ሬድዮ፣ ቴሌቪዥን መርበብ ሓበሬታን ካሊእ ተመሳሳሊ ማዕኸን መራኽቢ ክቃላሕ ኣለዎ።
2. ኣብዚ ዓንቀፅ ንኡስ ዓንቀፅ 1 ዝቃላሕ እንተወሓደ እዞም ዝስዕቡ ሓበሬታታት ክሕዝ ይግባእ።

ሀ. ናይ ሓራጅ ወይ ጨረታ መውጫ ቤት ፅሕፈት ሽምን ምሉእ ኣድራሻን፤

ለ. እቲ ንብረት ዝሕረጀሉ ወይ ዝጫረተሉ ዘሎ ምክንያት ብሓፂሩን ናይ

ባዓል ዋና ምሉእ ሽምን፤

ሐ. ዝርዝርን ዓይነትን ንብረት፤ ዝርከበሉ ምሉእ ኣድራሻን

መ. መበገሲ ዋጋ ሕድሕድ ንብረት፤

ረ. ጨረታ ዝፅወሉ ግዘ ከምኡ እውን ሓራጅ ወይ ጨረታ ዝካየደሉ ዕለትን

ስዓትን፤

ሰ. ሰነድ ጨረታ ንምውሳድ ክክፈል ዝግባእ ዋጋን መጠን ውሕስና መክበሪ

ሓራጅ ወይ ጨረታን፤

ሸ. እቲ በዓል መዘ. ኣድላይ ኮይኑ እንተረኺብዎ ሓራጅ ወይ ጨረታ ክስርዝ

ከምዝክእል፤

ቀ. ተዓዋቲ ጨረታ ወይ ሓራጅ ንብረቱ ዝወስደሉን ገንዘብ ኣታዊ ዝገብረሉን

ግዘን ቦታን፤

ቆ. ካልኦት እቲ በዓል መዘ. ኣድላይቲ እዮም ኢሉ ዝኣመነሎም ነገራት።

3. ዝኾነ ዘይንቀሳቐስ ንብረት ንሓራጅ ወይ ጨረታ ካብ ዝተቐልሐሉ ዕለት ጀሚሩ ን 30 ተኸታተልቲ መዓልታት፤ ዝንቀሳቐስ ንብረት ድማ ን 15 ተኸታተልቲ መዓልታት ክፀንሕ ኣለዎ።

4. ኣብዚ ዓንቀፅ ንኡስ ዓንቀፅ ዘሎ ምቅላሕ ከምዝስዕብ ይፍፀም፦

ሀ. ን100,000ን ትሕቲኡን ዝተገመተ ንብረት ህዝቢ ኣብ ዝሪኦ ምልክታ ብምልጣፍ

ለ. ካብ 100,000 ንላዕሊ ክሳብ 2,000,000 ብጋዜጣ ወይ ብሬድዮ

ሐ. ልዕሊ ክልተ ሚልዮን ዋጋ ዘለዎ ንብረት ብምስሊ ተደጊፉ ሃገራዊ

ብዝኾነ ናይ ቴሌቭዥን ሚዲያ ብምምሕልላፍ ይኸውን።

24. መጠን ውሕስና መክበሪ ጨረታ ወይ ሓራጅ

ንውሕስና መክበሪ ጨረታ ወይ ሓራጅ ኣብ ክሊ ዝስዕብ መጠን ይውሰን።

ሀ. ክሳብ 500,000 ዝተገመተ ንብረት ካብ 3,000 ክሳብ 5,000 ብር፤

ለ. ካብ 500,001 ክሳብ 1,000,000 ንዝተገመተ ንብረት ካብ 5,001 ክሳብ 15,000 ብር፤

ሐ. ካብ 1,000,001 ክሳብ 5,000,000 ንዝተገመተ ንብረት 15,001 ክሳብ 100,000 ብር፣

መ. ልዕሊ 5,000,000 ዝተገመተ ንብረት ካብ 50,0000 ዘይበልፅ ብር ይኸውን።

25. ከይዲ ስነ-ስርዓት ሓራጅ

1. እቲ ኮምቴ ኣብቲ ሓራጅ ዝሳተፉ ሽም ዝርዝር ይምዘግብ፣ ናይ ተሳተፍቲ ውሕስና መኸበሪ ብቼክ ወይ ብሲፒኦ ወይ ብጥረ ገንዘብ እንዳረጋገፀ ይቕበል።
2. ኣብቲ ሓራጅ ዝቐረበ ሓደ ሰብ እንተኾይኑ እቲ ሓራጅ ይቋረፅ።
3. እኹል ፀጥታን በዝሒ ተሳታፍን ምህላዉ ምስተረጋገፀ ንኹሉ ክስማዕ ብዝኸእል ድምፂ “ሓራጅ ተጀሚሩ ኣሎ ይበሃል።”
4. ኣካቢ እቲ ኮምቴ ካብ ተሳተፍቲ ሓራጅ ዝውሃቦ ዋጋ ንተሳተፍቲ ብዝግባእ ከምዝስማዕ ካብ 1 ክሳብ 2 እናቆፀረ ተሳተፍቲ ክጫረቱ ይገብር።
5. ሕድሕድ ተሳታፊ ዝሃቦ ዋጋ ካብ 1 ክሳብ 2 ዝቐፀር ተሳተፍቲ ንምሕሳብ ሰፊሕ ግዘ ክረኽቡ ብዝገብር ርግዕ ኢሉን ብጣዕሚ ቀስ ኢሉን እንተኸውን፣ ሰለስተ ተባሂሉ እንትፅዋዕ እቲ ሰለስተ ዝተበሃለሉ ተሳታፊ ተግዋታይ ይኸውን።
6. ኣካቢ እቲ ኮምቴ ሓራጅ ኣብ ከይዲ እናሃለወ ብተሳተፍቲ ብዝኾነ መልክዑ ነቲ ሓራጅ ዝፃረር ተግባር ክፍፅሙ እንትርኢ ካብቲ ፍፃመ ክቐጠቡ መጠንቀቕታ ክህቡን ከም ኣድላይነቱ ኣብቲ ሓራጅ ከይሳተፉ ክገብር ይኸእል።
7. ኣብ ፈለግ ሓራጅ ብምኸንያት ግብሪ ዕዳ ዝተትሓዘ ንብረት ካብቲ ሓራጅ መበገሲ ዋጋ ንታሕቲ ክሸየጥ የብሉን።
8. ግብሪ በዓል ዕዳ ወይ ናይ ሓባር በዓል ሃፍቲ ኣብቲ ሓራጅ እንተተሳተፉ እሞ ዘቐረቦ ዋጋ ምስቲ ዝለዓለ ዋጋ ማዕረ እንተኾይኑ ብቀዳምነት ነቲ ግብሪ በዓል ዕዳ ብካልኣይ ድማ ናይ ሓባር በዓል ሃፍቲ ናይ ቀደምትነት ምግዛእ መሰል ይህልዎ።

26. ከይዲ ስነ-ስርዓት ጨረታ

1. ናይ ጨረታ ሰነድ ምድላው፣ መግዝኢ ሰነድ ጨረታን መኸበሪ ጨረታን ምውሳኔ።

2. ጨረታ ካብ ዝተቐልሐሉ ጀሚሩ ተሳተፍቲ ናይ ምውድዳር ሓሳቦም ከቕርቡ ጨረታ ሳፁን ግልፂ ኣብ ዝኾነ ቦታ ይዳሎ።
3. ኣብ መወዳእታ መዓልቲ ጨረታ ተዓፅዖ ተሳተፍቲ ዝግባእ መኽበሪ ጨረታ ዘትሐዙ ምጻኛኖም ምስተረጋገፀ ተሳታፊ ወይ ሕጋዊ ወኪሉ ኣብ ዝተረኸበሉ እቲ ጨረታ ይኸፈት።
4. ናይ ሕድሕድ ተሳተፍቲ ኢንቨሎፕ እናተቐደደ ንሕድሕድ ንብረት ዘቕረቦ ዋጋ ብመተሓባበሪ እቲ ኮምቴ እናተነበበ ይቐርብ።
5. ናብ ጨረታ ካብ ዝቐረቡ ተሳተፍቲ ዝለዓለ ዋጋ ዘቕረቦ ተዓዋቲ ይኸውን።
6. ግብሪ በዓል ዕዳ ወይ ናይ ሓባር በዓል ሃፍቲ ኣብቲ ጨረታ እንተተሳተፉ እሞ ዘቕረቦ ዋጋ ምስቲ ዝለዓለ ዋጋ ማዕረ እንተኾይኑ ብቀዳምነት ነቲ ግብሪ በዓል ዕዳ ብካልኣይ ድማ ናይ ሓባር በዓል ሃፍቲ ናይ ቀደምትነት ምግባእ መሰል ይህልዎ።

27. ካልኣይ ሓራጅ ወይ ጨረታ ምውጻእ

1. ብግብሪ ዕዳ ዝተትሓዘ ንብረት ኣብ ቀዳማይ ሓራጅ ወይ ጨረታ ዘይተሸጠ እንተኾይኑ ንካልኣይ ግዘ ሓራጅ ወይ ጨረታ ይወፀሉ።
2. ንካልኣይ ሓራጅ ወይ ጨረታ ኣፈፃፅማ ኣግባብ ዘለዎ ከይዲ ስርዓት ቀዳማይ ሓራጅ ወይ ጨረታ ተፈፃሚ ይኸውን።
3. ንመፃኢ ዝሓሸ ዋጋ ከውፅእ ዘይኸእል ወይ ንመንግስቲ ብቀዋሚ ንብረቱ እንትርከቦ ዝበለፀ ጥቕሚ ዘይህብ ምጻኛኑ ብሓላፊ እንትረጋገፅ ካብቲ መበገሲ ዋጋ ቲሒቲ እውን ክሸየጥ ይኸእል።

28. ኣብ ካልኣይ ሓራጅ ወይ ጨረታ ዘይተሸጠ ንብረት

1. ኣብ ካልኣይ ሓራጅ ወይ ጨረታ ዘይተሸጠ ንብረት ንመንግስቲ ጥቕሚ ዝህብ እንተኾይኑ ቦቲ ግምት ዋጋ ናብ መንግስቲ ይዞር ወይ ኣድላይ ኮይኑ እንትርከብ ንሳልሳይን ልዕሊኡን ግዘ ሓራጅ ወይ ጨረታ ክውፅእ ይኸእል።
2. ንሳልሳይን ልዕሊኡን ዝግበር ከይዲ ሓራጅ ወይ ጨረታ ኣግባብ ዘለዎ ስነ-ስርዓት ቀዳማይን ካልኣይን ሓራጅ ወይ ጨረታ ተፈፃሚ ይኸውን።

29. ፀብፃብ ምቕራብን ምዕዳቾች ሓራጅ ወይ ጨረታን

1. እቲ ኮምቴ ምስዚ መምርሒ ሓባሪ ዝኾነ ሕዛል 3 መሰረት ናይቲ ሓራጅ ወይ ጨረታ ከይዲ ዘርኢ ፀብፃብ ናብ ሓላፊ የቐርብ።
2. ፀብፃብ ዝበፀሐ ሓላፊ ፍሉይ ኩነታት እንተዘይሃልዩ ኣብ ውሽጢ ክልተ ሰዓት እቲ ፀብፃብ ዘዕደቕ ምዃኑ ወይ ዘየዕደቕ እንተኾይኑ ምስ ምኽንያቱ ብፅሑፍ ናብቲ ኮምቴ ይምልሱ።
3. ብምኽንያት ሓራጅ ወይ ጨረታ ኣታዊ ዝኾነ ግብሪ ዕዳ ንበይኑ ተፈልዩ ናብ ክልል በቢ ወርሑ ፀብፃብ ክቐርብ ኣለዎ።

30. ንሓራጅ ወይ ጨረታ መኽበሪ ዝተትሓዘ ገንዘብ

1. ዝተተሓዘ ንብረት ብሓራጅ ወይ ጨረታ ዝተሸጠሉ ዕለት ተዓዋቲ ዘትሓዞ ገንዘብ ኣብቲ ዕለት ብፍሉይ ሒሳብ ንበዓል መዚ ባንኪ ሒሳብ ኣታዊ ይገብር። ካልኣት ተሳተፍቲ ዘትሓዘዎ ገንዘብ ተመላሲ ይኸውን።
2. ተዓዋቲ ሓራጅ ወይ ጨረታ ዘትሓዞ ገንዘብ ናብቲ ገንዘብ ኣታዊ ክገብር ዘይከኣል ምዃኑ ብእኹል መረዳእታ እንተተረጋገፁ ቀዲሉ ዘሎ ስራሕ መዓልቲ ናብ ባንኪ ሒሳብ ኣታዊ ይገብር።
3. ተዓዋቲ ብመሰረት እዚ መምርሒ ዓንቀፅ 30 ን 31 ን ውዕሊ እንተዘይኣሲሩ ዘትሓዞ ናይ ሓራጅ ወይ ጨረታ መኽበሪ ውሕስና ናብ መንግስቲ ኣታዊ ይኸውን።

31. መኽበሪ ውዕሊ

ተዓዋቲ ጨረታ ምዕዋቲ ካብ ዝተገለፀሉ ጀሚሩ ኣብ ውሽጢ 3 ናይ ስራሕ መዓልታት ውዕሊ ክፍርምን ናይ ውዕሊ መኽበሪ ካብ ዝተፈለጠ ባንኪ ዝተረጋገፀ ቼክ ወይ ኣብ ኩነታት ዘይተመሰረተ ውሕስና ክፍሊት ብዝፍፀመሉ ዓይነት ገንዘብ ካብ ናይቲ ውዕሊ ጠቐላላ ዋጋ 10% ነቲ በዓል መዚ ከትሕዝ ኣለዎ።

32. ትሕዝቶ ውዕሊ

ብመሰረት ኣብዚ መምርሒ ዓንቀፅ 31 ዝእሰር ውዕሊ እንተወሓደ እዞም ዝስዕቡ ትሕዝቶ ክህልዎ ኣለዎ።

ሀ. ውዕሊ ዝተኣሰረሉ ዕለት፣

- ለ. ናይ ተወዳዳሪቲ ሽምን ምሉእ አድራሻን፤
- ሐ. ተዳዋቲ ገንዘብ ውዕሊ ካብ ዝኣሰረሉ ኣብ ውሽጢ 10 መዓልቲ ኣታዊ ክገብር ከምዘለዎ፤
- መ. ተዳዋቲ ንብረቱ ብናይ ባዕሉ ወፃኢ ድሕሪ ገንዘብ ምኽፋሉ ኣብ ውሽጢ 3 መዓልቲ ክወስድ ከምዘለዎ ድሕሪኡ ንዝስዕብ ኪሳራ ናይ ባዕሉ ምኻኑ፤
- ረ. እቲ ንብረት ክሳብ ዝውሰድ ቦቲ በዓል መዚ ግቡእ ክንክን ክግበረሉን ቆጂርካ ምርካብን፤
- ሰ. ውዕሊ ከይተፈፀመ እንትቀሪ መኸበሪ ውዕሊ ኣታዊ ከምዝኸውን፤ ዝበፀሐ ኪሳራ ካብቲ መኸበሪ ውዕሊ ንላዕሊ እንተኾይኑ ኣፈላላይ ብሕጊ ከምዝሕተት፤
- ሸ. ናይ ተወዳዳሪቲ ክታምን ዕለትን፤
- ቐ. ክልተ መሰኻኸር፤

33. ዝተሸጠ ንብረት ንዓዳጊ ምርካብ

በዓል መዚ ብሓራጅ ወይ ጨረታ ዝተሸጠ ንብረት ዋጋ ምሉእ ብምሉእ ዝተኸፈለ ምኻኑ ምስ ኣረጋገፀ ተንቀሳቃሲ ንብረት እንተኾይኑ ሽዑ ንሽዑ ንዓዳጊ የረክቦ። ዘይንቀሳቐስ ንብረት ወይ ሽም ምዝዋርን ምምዘጋብን ዘድልዮ እንተኾይኑ ንኣግባብ ዘለዎ መንግስታዊ ወይ ካሊእ ስልጣን ዘለዎ ኣካል እቲ ንብረት ናብ ዓዳጊ ሽም ከዛውሮ ይእዛዝ።

ክፍሊ ኣርባዕተ

ዝተፈላለዩ ድንጋጎታት

34. ብሓራጅ ወይ ጨረታ ዘይተሸጠ ንብረት ምርካብ

1. ክሸየጥ ዘይከኣለ ንብረት በዓል መዚ ክርከቦ ውሳኔ ዝተወሃቦ እንተኾይኑ ናይቲ ንብረት በዓል ዋና ብፅሑፍ ክፈልጦ ምስተገበረ ብዝተገመቶ መጠን ይርከቦ።
2. በዓል መዚ ብግምት ዝተረከቦ ንብረት ንመንግስቲ ዝሓሸ ጥቕሚ ብዝህብ መልክዑ ብሓላፊ እናተወሰነ ብቐጥታ ወይ እዚ መምርሒ ብዝእዝዞ መሰረት ክሸጦ ወይ ናብ ካሊእ ሳልሳይ ወገን ከመሓላልፎ ይኸእል።

35. ግብረ ዕዳ ብዛዕባ ምቕናስ

1. ብሓራጅ ወይ ጨረታ ዝተሸጠ ንብረት ወይ በዓል መዚ ዝተረከቦ ንብረት ብዝተሸጠ ወይ በዓል መዚ ብዝተረከቦ ግምት ዋጋ ልክዕ ከፋሊ ግብረ ዝድለዮ ግብረ ዕዳ ክቕነስ ይገብር። ናይ ግብረ ከፋሊ ቅብሊት ተቋሪፁ ድማ ንበዓል ግብረ ዕዳ ይውሃዎ።
2. ብሓራጅ ወይ ጨረታ ካብ ዝተሸጠ ንብረት ዝተረኸበ ገንዘብ ብንኡስ ዓንቀፅ 1 ዝተገለፀ መሰረት ክቕነስ ምስ ተገበረ ካብ ግብረ ከፋሊ ዝቀረየ ዕዳ እንተሃልዩ በዓል መዚ ዝተረፈ ዕዳ ንምሽፋን ካሊእ ንብረት ግብረ ከፋሊ ዕዳ ብምሓዝ ክሸየጥ ይኸእል። ከፋሊ ግብረ ዝድለ ግብርን ወፃኢታትን ምስ ተቀነሰ ተራፊ ሒሳብ እንተሃልይዎ ሽዑ ንሽዑ ይምለሰሉ።

36. ንብረት ንምሓዝ ዝወፁ ወፃኢታት

ንብረት ንምሓዝ ዝወፁ ወፃኢታት ዝበሃሉ እዞም ዝሰዕቡን ካልኦትን ዝሓወሰ እዩ፤

1. መጉተቲ ተሽከርካሪ ወፃኢ፤
2. ንዝተተሓዙ መጎዓዓዚያ ዝወፀ ወፃኢ፤
3. ሽም ንምዝውቀር ዝወፅእ ቴምብር ቀረፅን ካልኦት ታክስታትን፤
4. መኸዝን ወፃኢ፤
5. ናይ ኣበል ወፃኢታት፤
6. ንመቕረፂ ቁልፍን መግዝኢ ሓዱሽ ቁልፍን፤
7. መፍልጢ ሓራጅ ወፃኢ፤
8. ንመጫረቲ ግልጋሎት ክፍሊትን፤
9. መተመኒ ዋጋ፤
10. ካልኦት ወፃኢታትን፤

37. ዝተሰዓሩ ሕግታት

1. መምርሒ ግብረ ናይ ምክፋል ግብኦም ንዘይፈፀሙ ግብረ ከፈልቲ ሃፍትን ንብረትን ብምሓዝን ብምሻጥን ግብረ ዝእከበሉ ስርዓት ንምውሳን ዝወፀ ቁፅሪ 25/99 ተሳዒሩ ኣሎ።

2. ነዚ መምርሒ ዝፃባእ ዝኾነ መምርሒ ወይ ልማዳዊ ኣሰራርሓ በዚ መምርሒ ተሳዒሩ ኣሎ።

38. መሸጋገሪ

እዚ መምርሒ ቅድሚ ምውፅኡ ኣብ ከይዲ ዝነበረ ምሓዝ ሃፍቲ ብቲ ዝነበረ መምርሒ ይፍፀም።

39. እዚ መምርሒ ዝፀንዐሉ እዋን

እዚ መምርሒ ካብ ዕለት 1 ጥቅምቲ 2006 ዓ.ም ጀሚሩ ዝፀነዐ ይኸውን።

ብርሃነ ዕጋብ

ዋና ዳይሬክተር በዓል መዚ ልምዓት እቶት

ሕዛል ሓደ

ናይ በዓል መዚ ልምዓት እቶት መፍለጢ ምሓዝ ሃፍቲ ግብሪ በዓል ዕዳ

ዕለት _____

ቁፅሪ _____

ን _____

መለለዪ ግብሪ ከፋላይነት ቁፅሪ _____

ቁፅሪ ምስክር ወረቐት ተ.እ. ታ _____

አድራሻ፦

ክልል _____ ዞባ _____ ወረዳ _____ ቀበሌ _____

ቁፅሪገዛ _____ ስልኪ ቁፅሪ _____

ንሶም/ንሰን ብዕለት _____ ቁፅሪ _____ ግብሪ ውሳነ በዲሕዎም/ወን ኣብ እዋኖም/ነን ግብአም/አን ክዋዕኡ/አ ስለዘይክአሉ/ላ እዚ ናይ ሃፍቲ መትሓዚ መፍለጢ ካብ ዝበፀሖም/ሓን ጀሚሩ ኣብ ውሽጢ 30 መዓልቲ እንተዘይከፈሎም/ን እዚ በዓል መዚ ብአዋጅ _____ ቁፅሪ _____ / _____ ዓንቀፅ _____ ዝተወሃበና ስልጣን መሰረት ንግብሪ ዕድኡም/አን ዝወፅእ ወፃኢታትን መሸፈኒ ዝኾን ተመጣጣኒ ዝኾነ ሃፍቶም/ተን ሒዝና ግብሪ መንግስቲ ኣታዊ ከምእንገብር ነፍልጥ።

ምስ ሰላምታ

ዘብፀሖ ሰብ ሽም _____

ፊርማ _____ ዕለት _____ / _____ / _____ ዓ.ም

ናይ ተቐባሊ ሽም _____

ፊርማ _____ ዕለት _____ / _____ / _____ ዓ.ም

ሕዛል ክልተ

ናይ በዓል መዚ ልምዓት እቶት መሓገዲ ሃፍቲ ግብሪ በዓል ዕዳ

ዕለት _____

ቁፅሪ _____

ን _____

ዋኒኑ ሃፍቲ በዓል ዕዳ ግብሪ ምእጋድ ይምልከት

አይተ/ወ.ሮ/ሪት/ትካል _____

መለለዩ ግብሪ ከፋላይነት ቁፅሪ _____ ቁፅሪ ምስክር ወረቐት ተ.እ.ታ

ቁፅሪ _____ ብር _____ (_____)

መጠን ዘለዎ ግብሪ ዕድሓም/አን ኣብ እዋናም ክኸፍሉ/ላ ስለዘይከኣሉ/ላ ብሽሞም ተመዝጊቡ ዝርከብ _____ መፍለዩ

ፍሉይ ምልክት _____ ወይ ካሊእ ዝኾነ ሃፍቲ፣ ወይ

እትኸፍልዎም ገንዘብ ወይ ካሊእ ዓይነት ንብረት፣ ወይ ኣብ ኢድኩም ዘሎ ንብረት

ብዓል ዕዳ፣ ወይ ካሊእ መሰል ዘውህብ ነገር ናብ በዓል ዕዳ ይኹን ካልእ ሳልሳይ ወገን

ብዝኾነ መንገዲ ከይመሓላለፍ እዚ በዓል መዚ ብአዋጅ _____

ቁፅሪ ____/____ ዓንቀፅ ____ ዝተወሃቦ ስልጣን መሰረት ክእገድ ኣዚዞ ኣሎ።

ምስ ሰላምታ

ሕዛል ሰለስተ

ናይ በዓል መዚ ልምዓት እቶት ቅጥዒ መቐረቢ ፀብዓብ ኣፈፃፀም ኣራጅ ወይ ጨረታ

ዕለት _____

ቁፅሪ _____

1. ኣራጅ ወይ ጨረታ ዝተኻየደሉ፦

ዕለት ____/____/____

ቦታ _____

ሰዓት ካብ _____ ክሳብ _____

2. ኮምቴ ኣባላት

I. _____ ፊርማ _____

II. _____ ፊርማ _____

III. _____ ፊርማ _____

IV. _____ ፊርማ _____

V. _____ ፊርማ _____

3. ዝርዝር ኣፈፃፀም ኣራጅ ወይ ጨረታ

ናይ ኣይተ/ወ.ሮ/ሪት/ትካል _____ ዘለዎ/ዋ

ግብሪ ዕዳ ንምእካብ ብዕለት _____ ዝወፀ ምልክታ ኣራጅ ወይ ጨረታ ምስ

እዚ ፀብዓብ ዝተተሓሓዘ ዝተዘርዘሩ ንብረታት ግምቶም _____

(_____ ብር) መበገሲ ዋጋ ብምግባር እዚ

ኣራጅ ወይ ጨረታ ተካይዱ። እዞም ዝስዕቡ ሰባት መኻበሪ ኣራጅ ወይ ጨረታ ብጥረ

ገንዘብ ወይ ቛክ ወይ ሲፒኦ ኣትሒዞም ኣብዚ ከይዲ ተሳቲፎም እዮም።

1) _____

2) _____

3) _____

4) _____

ዝተኸየደ ክያዶ ይገለፅ። _____

_____

_____

_____

_____

_____

ዝሰዓሩ ሰባት ብኸደም ሰዓብ

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____

ሪኢቶ

ካላፊ _____

_____

_____ #

ፊርማ _____

N.B አባላት እቲ ኮምቴ ኣብ ሕድሕድ ገፅ ክፍርሙ ኣለዎም።